

Gå över gränser

Ett biskopsbrev om mission

*Biskopens pastorala brev 2013 till Strängnäs stifts församlingar,
dess medarbetare och kyrkoråd.*

Gå över gränser

Levande kristen tro sätter människor i rörelse. I rörelse mot medmänniskans grundläggande behov, andligt, själsligt och kroppsligt liksom en vördnad för allt skapat. Kyrkan är ett redskap för att förverkliga Guds vilja i världen, men inte ett mål i sig. De som vill dela denna tro och är döpta till Kristus, är döpta in i en livslång missionärskallelse. Varje kristen är en missionär. Att leva i trons tillit är att också bäras av ett obändigt hopp. Trots denna gåva finns det en försagdhet i vår Svenska kyrka, en brist på frimodighet och en övertygelse om att jag själv har något att dela med mig av. Ofta talas om ”kyrkan” och kyrkans tro på ett sätt som döljer den egna uppgiften och den egna tron. Kanske därför att man är osäker på om den duger.

Kyrkan är i sig inget självändamål, men en gemenskap omkring ordet och sakramenten, med en uppgift i världen. De olika bilder som används om kyrkan kan behöva ställas bredvid varandra. Vissa bilder kan ha större betydelse i vissa historiska och sociala sammanhang. Därför tror jag att kyrkan som Kristi kropp i vår miljö behöver kompletteras med till exempel bilden av kyrkan som ett pilgrimsfolk. Ett pilgrimsfolk har ett mål för sin vandring, är ett folk på väg och stadd i rörelse. Mission handlar om att gå över gränser, geografiska, religiösa, etniska, köns- och språkgränser. Evangeliet sprids enligt Apostlagärningarna över geografiska gränser (Apg1:8), språkliga gränser (2:8), etniska gränser (8:4ff), könsgränser (8:26ff) och religiösa gränser (10:34). Vilka gränser behöver överskridas i din närmiljö?

Vad händer om mission är det sista som vi reflekterar över, när vi tänkt och funderat om hur vi gestaltar gudstjänsten, hur undervisningen i trons värld ska utformas och hur den diakonala omsorgen och kampen för de utsatta ska ske? Om missionen blir en svans på slutet när de bästa tankarna är tänkta och inte det hjärta som bultar och slår för att budskapet och de goda handlingarna ska nå ut, nå in och nå fram? Om kampen för det goda mot allt som bryter ned byts ut mot allmän trivsel och inbördes självbespeglning? Om vi söker det trygga hörnet i stället för att ta risker och vandra med Kristus ut i det okända?

*”Mission är att
ta risker.”*

Mission är att ta risker. Att gå över en gräns är att ge sig in i okänd terräng. Det utmanar och tron blir ett vågspel. Resultatet kan leda till möten med nya människor, sådana som inte tänker som jag och som utmanar det egna. Kontakter skapas med nya människor som vill vandra vägen och som kan vilja ta för sig. Bemyndigade kristna vill ta ansvar och kan rubba etablerade cirklar.

Den församling och den gemenskap som vågar öppna sina gränser och ifrågasätta vad man alltid gjort, för den finns det hopp. Inför de brister vi känner i vår egen församling får vi vända oss mot levande Gud och be om att Andens vind ska blåsa liv i det som är likt en rykande veke, be om att försagdheten ska bytas ut mot frimodighet, och att misstro ska bytas mot förtröstan. Anden ger liv. Då finns det hopp. Om inte, återstår ett tröskande av verksamhet som rullar vidare.

Kyrkan är världsvid

Runt om i världen växer den kristna kyrkan så det knakar. Afrikanska lutherska kyrkor är storleksmässigt på väg att gå förbi Svenska kyrkan som världens största lutherska kyrka. De är fyllda av en vitalitet, brokighet och ibland förvisso också av skadlig framgångsteologi. De delar växtvärk med kinesiska kristna, med latinamerikanska kyrkor och i viss mån med kyrkorna i USA. I de nordiska folkkyrkorna håller vi sakta, sakta på att ömsa skinn från statskyrkor nära förbundna med folket och makten, till att gå mot färre antal medlemmar men kanske också mot ny vitalitet och en trons fördjupning. Må så ske. Dock bör vår vision vara att behålla den folkliga förankringen och samtidigt växa i tydlighet om vad som är uppdraget. Vi är kallade att vara en kyrka i mission, i rörelse. Inget mindre.

Vi kan drömma oss tillbaka till den tid när missionen var ett levande begrepp. Men tiderna har förändrats. Svenska kyrkan bedriver inte längre mission på samma sätt som förr. Idag skickas inte längre ut missionärer till missionsländer. Vi samarbetar med systerkyrkor, som är en frukt av våra förfäders missionsarbete. Det kan vi vara tacksamma för. Arbetet bar frukt. Nu är vi jämställda, och har ofta mer att lära av deras andliga styrka men kan idag stötta med ekonomiskt, teologiskt och personellt bistånd. Under alla förhållanden delar vi samma uppdrag att leva i mission, där uppdraget är lika, medan missionens utformning kan skilja sig åt. Allt beroende på sammanhang och landets kulturella, politiska och sociala situation.

Guds Mission – att vara sänd i världen

Missionen börjar i Gud och Guds hjärta. Gud älskar. Gud vill det goda livet och skapar all skönhet. Guds vilja realiserar i den värld som träder fram i skapelsens morgon, för att tala mytens språk. Gud vill det goda och står därför i kamp mot destruktionskraften. Gud ger människan ett uppdrag, en mission att stå upp för det som är sant, gott och rätt mot det som bryter ned, kränker och förnedrar. Varje människa är indragen i denna kamp och bär på en kallelse, ett uppdrag, en mission att göra gott. Men både människan och skapelsen är brusten. Likväl fortsätter Gud att älska.

Gud väljer i sin kärlek en ytterst mänsklig väg in i världen. Den går genom en ung kvinnas kropp. Jesus Kristus som föds och växer upp slutar sitt liv i utanförskap och förnedring. Men Gud är överraskningarnas Gud. Kristi kropp uppstår, förvandlas och blir synlig. Gud vinner i Kristus seger över synden, döden, djävulen och vår egen oförmåga att göra det goda. Denne Kristus tar idag gestalt i kyrkans liv.

Kyrkan är Kristi kropp och blir ett redskap för Guds mission i världen. Hon sänds i världen med ett uppdrag, en mission - att vara Kristi kropp i världen och ett folk i rörelse. Kyrkan är ett redskap för Guds mission att förkunna glädjebudet, evangeliet, att Kristus vunnit seger. Hur ska vi som kyrka tydliggöra detta uppdrag?

Kyrkans identitet och uppdrag

Uppdraget beskrivs med olika begrepp och accenter, men evangeliet om Jesus Kristus står i centrum. I internationell mission talas ibland om förkunnelse, diakoni och påverkansarbete (advocacy). I ekumeniska sammanhang har man använt de grekiska orden leiturgia (gudstjänst) och koinonia (gemenskap) samt diakonia (diakoni) och martyria (vittnesbörd). I vår kyrka tyder vi kyrkans grundläggande uppdrag att gestalta evangeliet, i en enda sammanhållen uppgift med fyra dimensioner: att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Den grundläggande uppgiften i vår kyrka skulle också kunna beskrivas som att dela liv (i gudstjänst och gemenskap där också undervisning sker), dela bördor (diakoni) och dela tro (i vittnesbörd/evangelisation). Dessa dimensioner ska inte bara förstås som något som ska "göras" utan är lika mycket uttryck för en identitet, för församlingens "vara".

Syftet med koncentration på kärnuppdraget är tydligt uttrycket i inledningstexten till Kyrkoordningens andra avdelning:

"Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredas och skapelsen återupprättas."

Missionen är således ytterst Guds mission, Guds aktivitet gentemot människan och hela skapelsen. "Missio" på latin betyder "sändning". Gud är den som sänder. Mission utgör därmed ur en synpunkt ett perspektiv eller en dimension på kyrkans hela uppdrag, som kan beskrivas utifrån kyrkans grundläggande uppgift – gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Detta är det breda anslaget. Det finns också en snävare innebörd av begreppet mission, att vittna om Kristus med ord. Eller för att ta ett annat ofta använt ord, evangelisation, att allt fler ska bli Jesus lärjungar idag.

Kyrkan är lokal – församlingsliv i Strängnäs stift

Sverige utgör idag ett missionsland. Kunskap om kristen tro är ytterst fragmentarisk och ibland näst intill obefintlig. Samtidigt uttrycks ett behov av andlighet, som inte alltid är så tydligt artikulerad. En del förstår andlighet som ett avskilt rum, för andra innebär det att få tid och en skyddad sfär av ensamhet, medan åter andra förstår andlighet i termer av passivitet och mottagande. Däremot finns inget stöd i gjorda undersökningar för att en "andlig revolution" är på gång. Men religion och tro väcker både oro och visst intresse. (Se vidare i den sk Enköpingsstudien *Guds närmaste stad*.)

Kyrkans tro är att varje människa vetter mot det heliga och söker Livets källa. När människor talar om andlighet i största allmänhet, är det kyrkans

folks uppgift att både bekräfta det äkta liksom att uppmuntra och utmana att söka andligheten i den kristna trostraditionens skattkammare. Denna utmaning berör varje församling och det blir återigen angeläget att ställa frågan, vad är våra andliga tillgångar och vad är vår uppgift?

Låt mig börja i det senare och knyta an till vad som tidigare sagts. Församlingens grundläggande uppgift kan formuleras som att dela liv (i gudstjänst och gemenskap där också undervisning sker), dela bördor (diakoni) och dela tro (i vittnesbörd/evangelisation). Fundamentalt för förståelsen av uppdraget är att det är ett enda. Det handlar om en helhetsförståelse av vad det är att vara kyrka och bära fram evangeliet om Jesus Kristus i vår tid. Om det är ett enda uppdrag, innebär det att man kan välja en dimension och låta den vara det perspektiv utifrån vilket man betraktar de övriga. Pröva för en stund att låta en dimension bli förgrund och de övriga bli bakgrund. Vad händer om vi låter mission stå i förgrunden? Då uppstår flera intressanta utmaningar.

Att dela liv

Det finns anledning att först gå till Bibeln. En vanlig bibeltext i missionssammanhang är Matteus 28:18-20, den så kallade missionsbefallningen, en text som har en utåtriktad rörelse från den kristna gemenskapen och utåt, en centrifugal riktning. Men det är inte den enda centrala missionstexten. I Johannes evangelium 12:32f talar Jesus om sin upphöjelse på korset som leder till att han drar människor till sig, en centripetal riktning. Om gudstjänsten och den kristna gemenskapen betraktas utifrån missionens synvinkel så kan sägas att den har både en centripetal och centrifugal riktning. Den församlings- och gudstjänstgemenskap som är fylld av Kristusliv, kommer att attrahera och dra människor till sig. Gudstjänsten blir i sig ett tecken som väcker nyfikenhet och blir missionerande. Likaväl som det finns en riktning in mot gudstjänsten finns också en riktning ut från gudstjänsten ut i vardagen, ett missionsperspektiv som i ortodox tradition brukar benämnas liturgin efter liturgin, eller som vi uttrycker det i vår tradition, att vara ett trons vittne i den vardagliga kallelsen, i hem och arbete.

Att dela bördor

Ord utan handling är döda.
Därför är diakoni en absolut
nödvändighet för att evang-
eliet ska bli trovärdigt. Också

i detta sammanhang finns många bibliska texter att lyfta fram Jag nöjer mig med en central text, Luk 4:18f, Jesus som kommer med glädjebud för de fattiga.

*”Ord utan handling
är döda.”*

Människan är en helhet och det kristna budskapet berör både kropp, själ och ande. Jesus ställer sig på deras sida som lever i utsatthet och med den utgångspunkten förkunnas budskapet. Han välkomnar alla att dela den gemenskapen där de som lider och fått smaka på livets törnar har företräde. Sannerligen en utmaning för dagens kyrka!

Men det räcker inte med bara omsorg. Det behövs också konkreta stödin-

satser för ett bättre liv, utan krav på motprestationer. Vidare behövs kamp för rättvisa och värnande av skapelsen. Därför är både arbete för försoning, ett rättfärdigt samhälle och hållbar utveckling en del av missionsuppdraget. Ibland måste kyrkans företrädare med klar stämma tydliggöra när livet kränks och orättvisa drabbar den redan drabbade. Detta är kyrkans social-etiska uppgift som också är en del av uppdraget, eller uttryckt med en term, som jag inledningsvis nämnde, ”advocacy”. Det innebär ett påverkansarbete på samhällsliga institutioner och myndigheter och handlar om kyrkans offentliga röst i samhället. En lärdom från förra årets samtal utifrån mitt förra biskopsbrev *Om kyrkan i samhällets mitt*, liksom satsningen ”Det goda livet” i fem av stiftets städer, är betydelsen av samhällskontakter och tillfällen att slå bryggor till andra samhällsaktörer liksom att stifra nya bekantskaper. Kyrkan vet inte alltid bäst, men vår uppgift är att utifrån vår tro och vårt perspektiv bidra med det vi ser, kan och vet. Ord utan gärningar är tomma.

Att dela tro

Gärningar utan ord är stumma. Handling utan ord tydliggör inte evangeliet. Därför behövs förkunnelsen som på intet sätt utesluter dialog. Det är lätt att hamna i antingen eller. Vi är kallade att gå vägen, inte vandra i diken. Både förkunnelse och dialog behövs. Dialog utesluter inte förkunnelse eller inbjudan till kristen omvändelse. Jag tror dock att undervisning i vår tid stannas i dialog. I vår tid med betoning av jämlika relationer krävs, vilket naturligtvis gällt i alla tider, både lyhördhet och respekt. Därför behövs dialogen i dagens missionsarbete.

”Gärningar utan ord är stumma.”

Evangelisation kan ske både inom ramen för lokalförsamlingens erbjudanden och i det personliga vittnesbördets form i vardagen. Jag tror att i en folkkyrka med sin breda kontaktyta är gränsen mellan undervisning och evangelisation inte alltid är så knivskarp. Men jag bekymras över att så många församlingar har så svårt att reflektera över begreppet mission i sin församlingsinstruktion. Ett skäl kan vara att man har så svårt att tänka i termer av att det kristna budskapet behöver nå ut till människor utanför kyrkans väggar och till dem som finner kyrkan svår som dialogpartner. Och som tror att det i kyrkan bara ryms proklamation.

Det avgörande för kyrkans utbredning under 100–200-talet e Kr, var att vanliga kristna spred sin tro genom existerande relationer och nätverk. Detta är också idag vägen framåt, att ta på allvar det allmänna prästadömet. Liksom att kyrkans folk finns på nya arenor, till exempel de som de nya medierna tillhandahåller. Evangelisation och vittnesbörd sker primärt utifrån ett dialogiskt förhållningssätt. När en ”vanlig” kristen i sin vardag hamnar i en situation där det blir naturligt att vittna om sin tro, då får det så mycket större trovärdighet än om någon som är anställd gör det.

I mötet med människor av annan tro är en respektfull dialog en nödvändig-

het. I en allt mer globaliserad värld handlar det inte längre om tro som möter otro utan om tro som möter många olika sorters tro. Det handlar heller inte om tro som möter en neutral position. Alla människor tror i någon mening. Att vetenskapen skulle kunna vara en ersättning för tro är en stor missuppfattning. Tron att vetenskapen tillhandahåller svaret på livets alla frågor är inte något annat än en form av tro.

Hur ska vi då se på andra religioner och deras tro? Kyrkornas Världsråds missions- och evangelisationskonferens i San Antonio 1996 uttryckte det väl: *”Vi kan inte visa på någon annan väg till frälsning än Jesus Kristus. Samtidigt kan vi inte sätta upp gränser för Guds frälsande kraft.”*

Sammanfattning

Mission

- är Guds mission. Den börjar i Guds hjärta och sträcker sig ut mot världen. Kyrkan är ett redskap för mission, och varje kristen har kallelsen att i ord och handling vittna om Kristus.
- är att dela liv, bördor och tro
- är rörelse
- är att gå över gränser och ta risker

En fråga till stiftets alla församlingar

Vad händer om mission är det första som ni i församlingen reflekterar över, innan ni funderat om hur ni gestaltar gudstjänsten, hur undervisningen i trons värld ska utformas, hur den diakonala omsorgen och kampen för de utsatta och det personliga vittnesbördet ska utformas?

Strängnäs i nyårstid 2012
Hans-Erik Nordin, biskop

Mission

- är Guds mission. Den börjar i Guds hjärta och sträcker sig ut mot världen. Kyrkan är ett redskap för mission, och varje kristen har kallelsen att i ord och handling vittna om Kristus.
- är att dela liv, bördor och tro
- är rörelse
- är att gå över gränser och ta risker

Gå över gränser är biskop Hans-Erik Nordins pastorala brev 2013 till Strängnäs stifts församlingar, dess medarbetare och kyrkoråd.

Svenska kyrkan

STRÄNGNÄS STIFT

BOX 84, 645 22 STRÄNGNÄS

TELEFON 0152-234 00

strangnas.stift@svenskakyrkan.se

www.svenskakyrkan.se/strangnasstift